

09135005 Diabetológiai szakápoló és edukátor megnevezésű szakképesítés megszerzésére irányuló szakmai képzéseket megalapozó programkövetelmény

1. A programkövetelmény, illetve az ennek alapján szervezhető szakmai képzés

1.1 Megnevezése: Diabetológiai szakápoló és edukátor

1.2 Ágazat megnevezése: Egészségügyi ágazat

Besorolása a képzési területek egységes osztályozási rendszere (KEOR) szerinti kód alapján: 0913 Ápolás és szülésznőképzés

2. A programkövetelmény alapján szervezhető szakmai képzéssel megszerezhető szakképesítés

2.1 Megnevezése: Diabetológiai szakápoló és edukátor

2.2 Szintjének besorolása

2.2.1 Az Európai Képesítési Keretrendszer (EKKR) szerint: 5

2.2.2 A Magyar Képesítési Keretrendszer (MKKR) szerint: 5

2.2.3 A Digitális Kompetencia Keretrendszer szerint: 5

3. A programkövetelmény alapján szervezhető szakmai képzéssel megszerezhető szakképesítés és az azzal betölthető munkakör vagy végezhető tevékenység kapcsolata, összefüggése:

3.1 A szakmai képzéshez kapcsolódóan megszerezhető szakképesítéshez szükséges kompetenciákkal szakmajegyzékben szereplő szakma körébe vonható munkaterület, tevékenység vagy munkakör magasabb szinten gyakorolható, vagy a szakmai képzés szakmajegyzékben szereplő szakma képzési és kimeneti követelményeiben meg nem határozott speciális szakmai ismeretek és szakmai készségek megszerzésére irányul.

3.2 A szakmai képzéshez kapcsolódóan megszerezhető szakképesítés jogszabályban meghatározott képesítési követelmény munkakör betöltéséhez vagy tevékenység folytatásához.

A képesítési követelményt előíró jogszabály:

az egészségügyi szolgáltatások nyújtásához szükséges szakmai minimumfeltételekről szóló 60/2003. (X. 20.) ESzCsM rendelet

4. A programkövetelmény alapján szervezhető szakmai képzéshez kapcsolódóan megszerezhető szakképesítéssel ellátható legjellemzőbb munkaterület, tevékenység vagy munkakör leírása:

A diabetológiai szakápoló és edukátor mind a prevenciós munkában, mind a betegellátásban a szövődmények késleltetésében, illetve az ellátásban team tagként szakmailag magasan képzet-

ten vesz részt. Tevékenysége kompetenciáján belül kiterjed a prevenció mindhárom szintjére. Diabetese betegeket ápol, gondoz jellemzően kórházi osztályon, szakrendelőben, Diabetes Centrumban, házi orvosi szolgálatnál. Egyénre szabottan oktatja a betegeket és hozzátartozókat az egészségnevelés módszereivel, a didaktika alapelvei alapján a betegséggel kapcsolatos ismeretekre és az önmenedzseléshez szükséges eszközök alkalmazására. A hypoglykaemiás rosszullétet felismeri, elhárítja. A hyperglykaemiás kómát felismeri, elhárításában részt vesz. Speciális vérvételeket, terheléses vizsgálatokat végez, hossz- és súly percentilis értéket számít, bőrredő mérőt használ a tápláltsági állapot megítéléséhez. Neuropathiás szűrővizsgálatot, fizikális-, oscillometriás-, Doppler-vizsgálatot végez, és vibrációs érzésvizsgálatokat kivitelez. Team tagként részt vesz a terhességgel szövődött cukorbeteg interdiszciplináris ellátásában, gondozásában A preconcepcionális gondozásban részt vesz, gondozási tervet készít, életmódi tanáccsal látja el a beteget és hozzátartozóját Újszülöttkori, csecsemőkori, gyermekkori diabetes mellitus tüneteit felismeri, inzulinterápia kivitelezésében részt vesz. Alapvető lábápolási eljárásokat, mint szakszerű lábápolást, benőtt köröm ellátását és sebkezelést végez, baktériumtenyésztéshez mintavételt készít. Tanácsot ad a társadalmi támogatások igénybeviteléhez, a gyógyászati segédeszközök beszerzéséhez. Oktatja a betegeket és hozzátartozókat a környezetvédelmi szabályokra, a környezeti fenntarthatóság védelmére.

5. A programkövetelmény alapján szervezhető szakmai képzéssel megszerezhető szakképesítéshez szükséges képzési tartalom szabadalmi vagy szerzői jogi oltalom alatti állása:

- 5.1 Szabadalmi vagy szerzői jogi oltalom alatt áll: -
 - 5.1.1 Az oltalom típusának megjelölése: -
 - 5.1.2 Nyilvántartó hatóság: -
 - 5.1.3 Azonosító vagy nyilvántartásba vételi száma: -

6. A programkövetelmény alapján szervezhető szakmai képzés megkezdéséhez szükséges bemeneti feltételek:

- 6.1 Iskolai előképzettség: érettségi végzettség
- 6.2 Szakmai előképzettség: **érettségi végzettséget követő minimum három éves és legalább MKKR 5 besorolású ápoló szakképesítés-ráépülés, csecsemő és gyermekápoló szakképesítés-ráépülés vagy általános ápoló szakma**
- 6.3 Egészségügyi alkalmassági követelmény: Az egészségügyi tevékenység végzéséhez szükséges egészségi alkalmasság vizsgálatáról és minősítéséről szóló 40/2004. (IV.26.) ESzCsM rendeletben foglaltak szerint az egészségügyi tevékenységre való alkalmasságot kizáró korlátozások figyelembevételével történik.
- 6.4 Szakmai gyakorlat területe és időtartama: **2 év ápoló, csecsemő és gyermekápoló munkakörben töltött szakmai gyakorlat**

7. A programkövetelmény alapján szervezhető szakmai képzés elvégzéséhez szükséges foglalkozások minimális és maximális óraszám (Amennyiben a programkövetelmény modulszerű felépítésű, a minimális óraszám a modulonként meghatározott minimális, a maximális óraszám a modulonként meghatározott maximális óraszámok összege):

7.1 Minimális óraszám: 600 óra

7.2 Maximális óraszám: 660 óra

8. A szakmai követelmények leírása:

8.1 Nem modulszerű felépítés esetén:

	Készségek, képességek	Ismeretek	Elvárt viselkedésmódok, attitűdök	Önállóság és felelősség mértéke
1.	Team-tagként részt vesz a cukorbetegség prevenciójában.	Ismeri a hasnyálmirigy endokrin és exokrin működését, az obezitás biokémiáját és összefüggését a cukorbetegséggel, valamint a cukorbetegség kialakulásában szerepet játszó hormonokat. Ismeri a cukorbetegség megjelenési formáit, kezelésének lehetőségeit.	Elkötelezett a lakosság egészségi állapotának javításában.	Másokkal együttműködve részt vesz a cukorbetegség prevenciójában.
2.	Felismeri és elhárítja a diabetes mellitus akut és krónikus szövődményeit. Részt vesz a hypo- és hyperglykaemiás kóma elhárításában.	Részletesen ismeri a diabetes akut és krónikus szövődményeit. Összefüggéseiben ismeri a hypo- és hyperglykaemiás kóma pathomechanizmusát, kórlefolyását, megelőzési és terápiás lehetőségeit.	Elkötelezett a beteg aktuális állapotát figyelembe véve a magas szintű ellátásában való közreműködésre.	Együttműködve, az utasításokat figyelembe véve vesz részt a beteg állapotának a rendezésében.
3.	Speciális vérvételeket, terheléses vizsgálatokat végez, súly-, és hossz percentil értéket számít, bőrredőmérőt használ.	Ismeri a diabetes diagnózisához, állapotfelméréséhez, illetve a diabetes okozta krónikus szövődményeinek megállapításához szükséges vizsgálatokat és	Munkája során fontos számára, hogy pontosan, precízen és megbízhatóan végezze el a feladatait. A beteggel a vizsgálatok során	Utasítás alapján részben önállóan végzi a vizsgálatok kivitelezését. Felelősséget vállal saját munkájáért. Betartja a munkavédelmi és betegbiztonsági

	Készségek, képességek	Ismeretek	Elvárt viselkedésmódok, attitűdök	Önállóság és felelősség mértéke
4.	Neuropathiás szűrővizsgálatot, fizikális-, oscillometriás-, Doppler- és vibrációs érzésvizsgálatokat végez.	azok kivitelezését.	empatikus, állapotát figyelemmel kíséri.	szabályokat.
5.	Team-tagként részt vesz a terhességgel szövődött cukorbeteg interdiszciplináris ellátásában, gondozásában.	Behatóan ismeri a diabéteszszel szövődött terhesség interdiszciplináris ellátását, gondozását.		Team-tagként, másokkal együttműködve vesz részt az ellátásban. Részben önállóan, utasítás alapján. Felelősséget vállal saját munkájáért.
6.	A prekonceptiónális gondozásban részt vesz, gondozási tervet készít, életmód tanácsokkal látja el a beteget és hozzátartozóját.			
7.	Újszülöttkori, csecsemőkori, gyermekkori diabetes mellitus tüneteit, felismeri, inzulinterápia kivitelezésében részt vesz.	Behatóan ismeri a cukorbeteg gyermek ellátását, életvitelének speciális kérdéseit a különböző életkorokban.	Elfogadja a különböző életkorú betegek ellátási specialitásait.	Együttműködve az utasításokat figyelembe véve vesz részt az ellátásban.

	Készségek, képességek	Ismeretek	Elvárt viselkedésmódok, attitűdök	Önállóság és felelősség mértéke
8.	Alapvető lábápolási eljárásokat mint szakszerű lábápolás, benőtt köröm ellátását és sebkezelést végez, baktériumtenyésztéshez mintavételt készít.	Ismeri a diabéteszes láb kialakulásának mechanizmusát, különböző típusait. Ismeri az alsó végtagot érintő kritikus állapotokat. Ismeri a diabéteszes láb diagnózisához szükséges eszközös vizsgálatokat. Ismeri a diabétesz okozta akut és krónikus szövődmények vizsgálatát, kezelését. Részletesen ismeri a használatos sebkezelő eljárások vonatkozó előírásait.	Munkája során a pontosság, precizitás és a megbízhatóság kiemelt értéket képviselnek számára. A beteggel a vizsgálatok során empatikus, a beteg állapotát figyelemmel kíséri.	Felelősséget vállal az önállóan végzett saját munkájáért. Betartja a munkavédelmi és megbíztsági szabályokat.
9.	Beteget és hozzátartozóját oktatja a diabéteszrel kapcsolatos ismeretekre.	Szerteágazó ismeretei vannak a diabéteszrel kapcsolatban.	Elkötelezett a saját ismereteinek folyamatos bővítésére, a legújabb életmód-és étrendi tanácsok megismertetésére, tápanyag táblázatok, ismertető anyagok használatára. Elhivatott a beteg és hozzátartozók számára legmegfelelőbb kezelési mód kiválasztásának segítésében.	Önállóan, az ellátó team tagjaival együttműködve végzi edukációs tevékenységét. Felelős a tudásának folyamatos fejlesztéséért és a betegek edukációja során átadott információk hitelességeért. Felelősséget vállal az önállóan végzett saját munkájáért.
10.	Beteget és hozzátartozóját oktatja a hagyományos és korszerű inzulinadagolók és a vércukor önellenőrzés eszközeinek használatára.	Behatóan ismeri az inzulinkezelés és a vércukor önellenőrzés eszközeit, azok használatát.		
11.	Beteget és hozzátartozóját oktatja a diabétesz akut szövődményeinek felismerésére és elhárítására otthoni körülmények között.	Ismeri a diabétesz akut szövődményeit, azok elhárításának módját otthoni körülmények között.		
12.	Beteget és hozzátartozóját a diabétesz késői szövődményeinek megelőzésére, késleltetésére oktatja.	Ismeri a késői szövődményeket (nephropátia, neuropátia, szemészeti elváltozások) megelőzésének, kialakulásuk késleltetésének lehetőségeit.	Elkötelezett a saját ismereteinek folyamatos bővítésére, a legújabb életmód-és étrendi tanácsok megismertetésére, tápanyag táblázatok, ismertető anyagok	Önállóan, az ellátó
13.	Oktatja a beteget		ismertető anyagok	

	Készségek, képességek	Ismeretek	Elvárt viselkedésmódok, attitűdök	Önállóság és felelősség mértéke
	az önmenedzselésre, a diabétesz napló vezetésére.		használatára. Elhivatott a beteg és hozzátartozók számára legmegfelelőbb kezelési mód kiválasztásának segítésében.	team tagjaival együttműködve végzi edukációs tevékenységét. Felelős a tudásának folyamatos fejlesztéséért és a betegek edukációja során átadott információk hitelességéért. Felelősséget vállal az önállóan végzett saját munkájáért.
14.	Oktatja a beteget és hozzátartozóját a betegségével összefüggő alapvető táplálkozási ismeretekre.	Átfogóan ismeri a diabéteszben javasolt általános és speciális étrendi kezelést, a fizikai aktivitás jelentőségét a szövődménymentes életvitel és életmód kialakításában.		
15.	Beteget és hozzátartozóját oktatja a szövődménymentes életvitel és életmód kialakítására.			
16.	Egyéni és csoportos oktatást szervez és vezet, oktatási programot készít, kivitelez és dokumentálja.	Együtt tud működni a team tagokkal az ápolási-gondozási terv készítésében, programtervezésben, egyéni, csoportos oktatásban, klubvezetésben, táboroztatásban kampányok szervezésében és kivitelezésében. Ismeri a szükséges erőforrásokat.		
17.	Oktatja a beteget és a hozzátartozóját a szakszerűszerű száj-, bőr- és lábápolásra.	Ismeri a szájüreg és szájnyálkahártya elváltozásait. Ismeri a korszerű száj-, bőr- és lábápolás alapelveit, követelményeit.		
18.	Tanácsot ad a társadalmi támogatások igénybevételéhez, a gyógyászati segédeszközök beszerzéséhez.	Ismeri a diabétesz ellátásának szervezeti formáit, az aktuális társadalmi támogatások igénybevételének lehetőségeit.	Érdeklődő és elkötelezett az ellátórendszer által nyújtott lehetőségekkel kapcsolatos ismereteinek folyamatos, naprakészen tartásáért.	
19.	Oktatja a betegeket és hozzátartozókat a környezetvédelmi szabályokra, a környezeti	Ismeri a környezetvédelmi alapismereteket, a környezetvédelem hatályos jogi szabályozását, a globális és lokális kör-	Nyitott a környezetvédelmi ismeretek fejlődésének követésére, különösen a szakmai munkájához kapcsolódó felada-	Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója.

	Készségek, képességek	Ismeretek	Elvárt viselkedésmódok, attitűdök	Önállóság és felelősség mértéke
	fenntarthatóság védelmére.	nyezeti problémákat (levegővédelem, vízvédelem, hulladékgazdálkodás, természetvédelem.	tokra.	
20	Szakmai tudását folyamatosan bővíti, szakmai konferenciákon, továbbképzéseken vesz részt.	Ismeri a szakterületével összefüggő információs és kommunikációs rendszereket. Ismeri a kötelező továbbképzés előírásait, követelményeit.	Nyitott szakterületének új eredményei, kutatásai, fejlesztései iránt, törekszik azok megismerésére, megértésére és alkalmazására. Törekszik az önképzésre.	Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója.

8.2 A szakmai képzés megszervezhető kizárólag távoktatásban: igen/nem

9. A programkövetelmény alapján szervezhető szakmai képzéssel megszereshető szakképesítés társadalmi-gazdasági hasznosíthatóságának bemutatása (munkaerő-piaci relevanciája):

Hazánkban a cukorbetegség népbetegség jellegűnek tekinthető. A betegek nagy száma, az idült szövődmények előfordulása jelentős terhet jelent az érintett egyéneknek, és a teljes egészségügyi ellátó hálózatnak. Ugyanakkor a terápiás lehetőségek az évek folyamán jelentősen bővültek, a gyógyszerkutató, és - fejlesztés különösen napjainkban intenzív, és eredményes. A cukorbetegség kezelése nemcsak a korszerű antidiabetikus gyógyszerek, modern inzulinkészítmények elérhetőségével, hanem a gyógyászati segédeszközök, technikai újítások, telemedicina nyújtotta lehetőségek által is folyamatosan fejlődik.

A Diabetológiai szakápoló és edukátor a képzés során olyan ismereteket sajátít el, amelyek által ápolja, gondozza a cukorbetegeket és a szükségleteknek megfelelően bevonja az oktatásba és az ellátásba a betegek hozzátartozóit. A célorientált kezelés és a megfelelően kivitelezett betegoktatás költségei megtérülnek a kevesebb szövődmény miatt. Ehhez hozzáadódik még a beteg életminőségének javulása, ami közvetlenül pénzben nem mérhető, de az egyén és környezete számára a legfontosabb!

A diabetológiai szakápoló és edukátor végzettségű szakdolgozók iránt a betegség rohamszerű terjedése, a betegellátás magas szintű ellátási igénye miatt egyre fokozódik.

10. A képesítő vizsga megszervezéséhez szükséges feltételek és a képesítő vizsga vizsgatevékenységeinek részletes leírása:

10.1 A képesítő vizsgára bocsátás feltétele: az előírt elméleti és gyakorlati képzési tartalmak sikeres teljesítése.

A szakmai képzés követelményeinek igazolásáról a képző intézmény által kiállított tanúsítvány.

Egyéb feltételek: **Záródolgozat leadása az első vizsgatevékenység előtt 30 nappal.**

10.2 Írásbeli vizsga **NINCS**

10.2.1 A vizsgatevékenység megnevezése: -

10.2.2 A vizsgatevékenység, vagy részeinek leírása: A vizsgafeladat az alábbi témakörök tudásanyagát méri:

10.2.3 A vizsgatevékenység végrehajtására rendelkezésre álló időtartam:

10.2.4 A vizsgatevékenység aránya a teljes képesítő vizsgán belül:

10.2.5 A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai: -

10.2.6 A vizsgatevékenység akkor eredményes, ha a vizsgázó a megszerezhető összes pontszám legalább elérte.

10.3 Projektfeladat

10.3.1 A vizsgatevékenység megnevezése: Szakápolástani és gondozási feladatok megvalósítása

10.3.2 A vizsgatevékenység, vagy részeinek leírása:

A) vizsgarész: Gyakorlati vizsga munkahelyi körülmények között

A vizsga helyszíne: egészségügyi szolgáltató, diabetológiai centrum, osztály

A vizsga napján egy konkrét, legalább 30 perc időtartamú, ápolási, gondozási, oktatási tevékenység végrehajtása és dokumentálása a kiválasztott betegnél, a feladtleírásban meghatározottak szerint (tételsor).

A vizsgarész során a vizsgázó valós munkakörnyezetben történő munkavégzés közbeni megfigyelésére kerül sor.

B) vizsgarész: Záródolgozat bemutatása

A vizsga helyszíne: tanterem

Egy önállóan megtervezett és kivitelezett egészségnevelési, oktatási feladat elkészítése a diabetológiai szakápoló és edukátor egészségnevelési, egészségfejlesztési és edukációs feladatai közül kiválasztott témában. A dolgozat tartalmazza az oktatás elvégzésének dokumentálását (témaválasztás indoklása, célmeghatározás, célcsoport, helyszín, kivitelezés módszerei, edukáció hatékonyságának mérése).

A Záródolgozat oktatási témakörét a vizsgázó a beteg oktatási szükségletének ismeretében önmaga határozza meg és kivitelezi.

A dolgozat bemutatására a szakmai beszélgetés mellett kerül sor.

10.3.3 A vizsgatevékenység végrehajtására rendelkezésre álló időtartam:

A) vizsgarész: Gyakorlati vizsgamunka munkahelyi körülmények között 30 perc

B) vizsgarész: Záródolgozat bemutatása 15 perc

10.3.4 A vizsgatevékenység aránya a teljes képesítő vizsgán belül:

A) vizsgarész: Gyakorlati vizsgamunka munkahelyi körülmények között 60%

B) vizsgarész: Záródolgozat bemutatása 40%

10.3.5 A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai:

A) vizsgarész: A gyakorlati vizsgamunka értékelése a képző intézmény által összeállított szempontsor alapján történik.

B) vizsgarész: A záródolgozat értékelésének szempontjai

A dolgozat címének és tartalmának kongruenciája

A dolgozat szakmai szempontoknak való megfelelése

A dolgozat pedagógiai szempontoknak való megfelelése

Formai sajátosságok (szerkezet, kivitel, stílus, esztétika, a közlési mód szemléletessége) terjedelem max 15 oldal, betűtípus: Times New Roman, betűméret: 12, sortávolság: 1,5 cm.

A dolgozat gyakorlati alkalmazhatósága.

10.3.6 A vizsgatevékenység akkor eredményes, ha a vizsgázó a megszerzhető összes pontszám legalább 51%-át elérte és minden vizsgarészt (A, B) sikeresen teljesített. Bármely vizsgarész (A, B) eredménytelensége esetén a teljes vizsgát meg kell ismételni.

10.4 A vizsgatevékenységek lebonyolításához szükséges személyi feltételek: a munkahelyi körülmények között végzett vizsga során, szükséges munkahelyi gyakorlatvezető vagy szakirányú végzettséggel rendelkező szakember jelenléte is.

10.5 A vizsgatevékenységek lebonyolításához szükséges tárgyi feltételek: a vizsgahely jellege szerint (felnőtt, gyermek fekvő beteg osztály):

- Inzulinadagolók: fecskendők, penek (eldobható pen és nem eldobható pen), gyermekek és gyengén látók részére is, folyamatos inzulinadagoló eszköz (pumpa) szenzor
- Vértvételi csövek és eszközök, tartályok egyéb vizsgálati anyagok vételéhez
- Diabétesz napló, telemedicina
- Mini Doppler, oszcillométer, önellenőrző tapasz, Neurométer, Monofilamentum, neurotip, kalibrált hangvilla
- Bőr-hőmérő, Percentil táblázat
- CGM (folyamatos glukóz monitor)
- ABPM (folyamatos vérnyomás monitor)
- vércukorszint önellenőrzés eszközei
- Lábápolás eszközei
- Sebkezelés eszközei
- Mintaétrendek, tápanyagtáblázat

10.6 A vizsgatevékenységek alóli felmentések speciális esetei, módja, és feltételei: -

10.7 A képesítő vizsgán használható segédeszközökre és egyéb dokumentumokra vonatkozó részletes szabályok: A projekt feladat teljesítéséhez a 11.5 pont alatt felsorolt eszközök használhatók.

10.8 A vizsgatevékenységek megszervezésére, azok vizsgaidőpontjaira, a vizsgaidőszakokra vonatkozó sajátos feltételek: -

11. A szakmai képzés megszervezéséhez kapcsolódó különös, egyedi, speciális feltételek

Elméleti és gyakorlati képzési idő aránya: 40% – 60%

Gyakorlati képzőhelyekkel szemben támasztott követelmény:

A gyakorlati képzőhely csak olyan fekvőbeteg ellátó intézmény, vagy ambulancia lehet, amely cukorbeteg ellátásával foglalkozik. Elvárt követelmény, hogy a képző intézménnyel együttműködési megállapodással rendelkezzen.